

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quæstio 1. Quis scribarum error de iureiurando?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82999](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82999)

primariis provinciarum, & principum calamitatum
causis, recenseamus blasphemiarum licentiam.

VERSVS 23. & 24.

*Va vobis scribae & Pharisei hypocri-
ta: qui decimatis mentham, & a-
nethum, & cyminum, & reliquistis
qua graviora sunt legis, iudicium
& misericordiam & fidem. Hec o-
portuit facere & illa non omittere.
Duces caci excollantes cutilem, ca-
melum autem glutientes.*

QVÆSTIO I.

Quomodo decimabant mentam & anethum?

§. 1. Verbum Græcum ἀνέθαρσεν est verbum am-
biguum, nā dare, & accipere decimas signi-
ficat, quemadmodum & Hebraum יָצַק ita i. Reg. 8.
& Gen. 28. Dabant autem Pharisei & scribae decimas
Leuitis & Sacerdotibus, qui Leuitæ, aut Sacerdotes
non erant. Leuitæ sacerdotibus, hi summo pontifici.
Eas autem minutim & accuratè, sed negligebant alia
maiora iudicium, misericordiam, fidem. Perinde ac
si quis fundos alienos corrupto iudice obtineat, pu-
pillos crudeliter expellat, pactis conuentis stare no-
lit, interrim cereum Ecclesiæ offerat.

§. 2. An rerum exiguarum decimas dare teneren-
tur disputant interpretes. Lyranus, Salm, Iansen, neg-
gant de tam parvis legem esse latam. Tolent alij que
veritas affirmant. Nam Christus asserit. *Hec oportuit fa-
cere, & illa non omittere.* & satis constat, ex Leuit. 27.
Num. 18. Deut. 14. & 26. Vbi omnium humo nascentium
decima imperantur. Sed hanc disputationem ad
illa loca remitto.

§. 3. Christi institutum est, vt hypocritin ostendat,
in leuibz oblationem legis simulantē, in magnis,
vbi operæ precium fraudis esse videtur, præuaricantē.
Quæ etiam proverbiale locutione exponit cum ait:

Culicem excollare, Camelum deglutire. Vel vt in Syro est,
plurales numero, *Culices, & Camelos.* Qui per Camelum
funem nauticum intelligunt, aberrant: nam per iota
scribitur cum illam significationem habet. Deinde
maior analogiam horū animalium collatio habet.

§. 4. Bellarminus l. i. c. 9. de amissione gratiæ, & sta-
tu peccati ex hoc loco probat aliqua esse peccata ve-
nialia. Quædam peccata culicibus, quædam Camelis
comparantur, inter quæ nulla fere est comparatio.

Contra Pareus insurgit. [Quis culicem hunc non ti-
deat? Torvicia consecutionis sunt, quot vocabula.

Allegoria, *quærupta*, assumptio falsa est. Neq; enim

Domini proverbiale dicto proportionem instituit

peccatorum, sed Phariseorum taxat hypocritin, quod

in ceremonialibus legis minoribus, omnem religio-

nem ponerent, moralia graviora securè negligerent.]

Nec de lecto culicem, non est dignus tuo cachinno,

maior tidendi in aduersario materia, qui nobis ex

Græco ἀλεπτα, & Syro אֵלֶפְתָּא fecit Elephantem, ita

enim textum allegat. Ne cum in Hecubam *אַלֶּפְתָּא* *אַלֶּפְתָּא*

transmutetur. Collatio est peccatorum, qui in mi-
nuta anxij, præcipua ex professo negligunt, compa-
rantur ergo minorum peccatorum fuga anxia, cum
præcipuorum neglectu, itaq; proportio peccatorum
instituitur. Aug. l. i. q. Euang. cap. 35. Minima obserua-
tiō maxima contemnit. Eodem modo D. Hieronymus,
& ex illo Iunius & Tremellius. Similitudo ab iis, qui si
in vitiis culicis foris incidit, colant potum ne huius mi-
ni in iis stragulentur, cum interim solidum Camelum cer-

to exitio interclusa gula glutiant. Culex naturā suā cum
vino haustus, etsi nauseam pariat, non tamen vitæ
perniciem adfert: Camelum sine certâ morte nemo
vorat. Culex igitur venialia, Camelus mortalia si-
gnificat. Iunius & Tremellius proverbialem volunt
esse sententiam, qua pulchrè exprimitur putida in re-
bus minutis hypocritarum anxietas. Verum non est
putida illa cura seruandi minora mandata, cauendi
delicta leuiora, minimè Calvinistis, quibus & illa
minuta sunt mortalia. Non igitur reprehenditur sol-
licitudo minorum, sed exprobratur neglectus maio-
rum. *Hec oportebat facere, & illa non omittere.* Quod si
putida est sollicitudo, non possunt esse mortalia; ne-
que enim putide anxius est, qui peccata, quæ ignis æ-
terni obnoxium cruciatibus faciunt, serio fugiunt.

VERSVS 25. & sequentes.

*Va vobis scribae & Pharisei hypocri-
ta, quia mundatis quod de foris est
calicis & paropsidis. intus autem
estis pleni rapina & immundi-
tia, &c.*

QVÆSTIO I.

Quomodo externa mundant, interna minime?

§. 1. D Vplici similitudine Phariseorum hypocri-
sin ante oculos ponit. Extima enim paro-
psidis seu calicis emundant. Pro paropside Syrus ha-
bet; *quæ sunt anse.* וְדִבְרָא *Vedaz bara*, vbi est positū
pro *ut sit* gabata vas, sunt exemplaria, quæ habent
in *anxiis*, Beza patinam dicere maluit, cum sit nomen
paropsidis Latinis etiam vtitur. Contra ergo faci-
unt, quam natura exigat, Pharisei; In supellectile quæ
cibus ministratur, interior mundities quæritur, nigror
ollæ exterior nauseam nullam parit: at si intus sordes
animaduertantur, etiam delicatissima fastidio sunt.
Non ab simile est Dei de hominis puritate iudicium;
si animus sit putus, ille præstantissimus Dei cultus est;
mundiciem ex illo sacratio actiones suam trahunt.

At Pharisei exterioris compositi, modesti, largi, de-
uotissimi apparebant, intus *pleni sunt & diuitias iniusti-
tiæ*, vbi alij habent *anxiis*, intemperantiæ, alij *anxiis*
anxiis immunditiæ. Foris aurum erant, intus lutum.

Altera similitudo est sepulchrorum dealbatorum
anxiis, hoc est tectorio inductorum, quæ intus
plena sunt ossibus mortuorum. Magna apud Iudeos
sepulchrorum erat cura, quam Christus non repre-
hendit, sed quales illi sint ostendit.

§. 2. Noluit Christus monumenta, aut ossa san-
ctorum hac comparatione contemni, vt hoc loco sin-
gunt hæretici. Quamuis enim ossa sanctorum, sint
ossa mortuorum, sunt tamen & ossa viuientium cum
Deo, sunt templa gratiæ, & quemadmodum est pre-
ciosa in conspectu Domini mors sanctorum eius, ita
& cadauera, quorum omnes pilos Deus in numero
habet, vt corpus resuscitet, & gloriâ circumdet.
Respondet vero illis S. Iustin. q. 28. Mortuorum corpo-
rum cadauera & eorum sepulchra abominationi sunt, pro-
pter consequentem graueolentiam, nam si omnino propter
mortalitatem abominationi essent defunctorum corpora, non
oporteret animantium mortuorum partes accommodare ad
viuentium usum, vt pelles, cornua, pilos, bilem, adipem, carnes:
quæ nulla ratione ex eâ, quæ illis adest eximi possunt mortali-
tate. Quod si hac quod, sunt emortua minus tamè defestationi
subiecta, propter eorum usum: quomodo multo absurdisimum
non est, pura qui tē ista vsus eorum gratia existimari, abomina-
tioni verò Græcorū, subdita esse sanctorū corpora, & sepulchra
Martyrū: quæ & Damonum amoliantur insidias, & morborū
ab arte

MISS GOME
112
uangelia
CIV
18

Ossa san-
ctorum non
contemni-
da.